

FINANȚAREA ÎN GESTIONAREA RESURSELOR ACVATICE

Dr. prof. univ. Ludmila COBZARI

CUPRINS:

1. Finanțarea – aspecte generale
2. Fonduri – instrumente de finanțare
3. Instrumente financiare inovatoare

Întrebări de recapitulare

Bibliografie

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

Studierea acestui capitol va permite studenților:

- Cunoașterea surselor și instrumentelor de finanțare
- Cunoașterea principiilor de finanțare prin intermediul fondurilor naționale
- Analiza importanței fondului dezvoltării regionale în managementul resurselor acvatice

CONCEPTE-CHEIE:

Dezvoltare regională, fond ecologic, împrumuturi, credite, leasing, granturi, instrumente financiare, investiții, obligațiuni verzi.

1. FINANȚAREA – ASPECTE GENERALE

Finanțarea procesului de gestiune a resurselor în domeniul apei este în corelație cu fondurile financiare. Infrastructura de apă și servicii implică costuri recurente și de capital, care necesită mecanisme separate de finanțare.

În literatura de specialitate, se disting două tipuri elementare de finanțare, și anume, cea directă și indirectă.

La finanțarea directă, debitorii împrumută fonduri direct de pe piața financiară. Finanțarea directă este realizată, de regulă, de către debitorii care vând valori mobiliare și / sau acțiuni pentru a colecta

fluxuri de numerar și a evita rata ridicată a dobânzii intermediarului financiar (banca).

Creditorul poate împrumuta capitalul unui intermediar financiar în schimbul unei dobânzi, iar intermediarii au ca scop reinvestirea ulterioară a banilor la o rată mai mare. Utilizarea intermediarilor financiari pentru finanțarea operațiunilor se referă la finanțarea indirectă.

Instrumentele de finanțare pot fi divizate în două categorii esențiale (figura 1), precum finanțări publice și private:

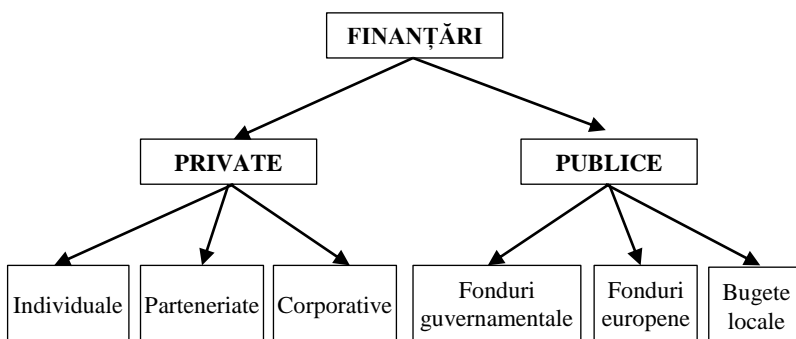

Figura 1. Finanțări publice și private

Sursa: Paramasivan, C., Subramanian, T. Financial management. New Age International Publishers. New Delhi, pag. 3

Finanțările publice se raportează la bugetul de stat și bugetele locale, fonduri naționale, fonduri europene etc. Finanțările private presupun finanțele agenților economici, bănci, corporații, afaceri de diferit tip, persoane fizice etc.

Instrumentele financiare vizează diverse forme de investiții pe termen scurt și pe termen lung.

Instrumentele financiare operează pe piața valorilor mobiliare, piața monetară, piața de capital, altfel spus, pe piața financiară, fiind extrem de importantă pentru dezvoltarea economică.

Sursele de finanțare se referă la instrumentele financiare primare, care includ: credite, obligațiuni, acțiuni, creanțe și creanțe pentru obligațiuni curente, capital de risc, donații, subvenții impozite, granturi etc.

Printre instrumentele financiare secundare, delimităm: opțiuni, contracte futures, contracte forward, rate de dobândă și schimburi valutare.

Proiectele cu referire la infrastructura de apă, sunt, deci, proiectele ce sunt orientate spre domeniile vizate de rețele și infrastructura propriu-zisă, adică, inclusiv acțiuni orientate întru îmbunătățirea componentelor infrastructurii resurselor acvatice.

Finanțarea investițiilor în domeniul alimentării cu apă și sanitației este incertă datorită insuficienței fondurilor față de necesitățile locale și regionale. Capacitățile autorităților publice locale în elaborarea și implementarea proiectelor sunt slab dezvoltate, există unele proiecte de investiții prea mici și fragmentate. Totodată, se observă o lipsă a unor indicatori de monitorizare agreeți de părțile interesate și a unui proces decizional bine punctat.

Pentru proiectele de infrastructură, în unele țări cu deficit de resurse în sectorul public, inclusiv Republica Moldova, o sursă de finanțare extrem de importantă o constituie granturile. Granturile reprezintă o sumă de bani acordată drept finanțare nerambursabilă pentru realizarea unui proiect anume. Prin intermediul granturilor, finanțatorii urmăresc atingerea unor obiective generale (economice, sociale, culturale), prin sprijinirea financiară a activităților unor organizații (firme, ONG-uri, instituții publice etc.) sau persoane.

În mare parte, acest gen de finanțări este oferit de către partenerii de dezvoltare și sau instituții internaționale.

În acest context, un rol important, în asigurarea bunei funcționalități a infrastructurii, le revine mijloacelor financiare, ce se regăsesc în componența finanțelor publice, cum ar fi:

- bugetul de stat și bugetele locale,
- bugetul fondurilor externe rambursabile,
- bugetul creditelor externe nerambursabile,
- subvenții pentru investiții, acordate de la buget,
- împrumuturi externe contractate direct sau cu garanții guvernamentale.

În cadrul Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014 – 2030) aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.199/2014, se estimează un cost total de implementare pentru toate localitățile țării, inclusiv cele mai mici localități rurale, reprezintă aproximativ 2,04 miliarde EUR, care, în termeni reali, sunt distribuiți în 998 de

milioane EUR pentru alimentarea cu apă potabilă și 1,04 miliarde EUR pentru managementul apei uzate.

Investițiile în sectorul apei sunt necesare pentru conservarea corpurilor de apă, fără de care alimentarea cu apă este imposibilă (râuri, zone înmlăștinate, acvifere, ghețari, ape subterane).

În același timp, sunt necesare investiții și pentru crearea de obiecte capitale (baraje, hidrocentrale, canale, conducte, stații de pompare, sisteme de distribuție a apei, sisteme de drenare a apei și stații de epurare), precum și finanțarea altor costuri (costuri administrative generale, de cercetare și monitorizare, de creare a Sistemelor IT).

Sursele de investiții pot fi:

- plăți de către utilizatorii de apă;
- investiții din bugetele de stat;
- asistență externă;
- împrumuturi comerciale;
- fonduri proprii ale organizațiilor.

După cum s-a menționat, majoritatea investițiilor în infrastructura de apă provin, de obicei, din bugetele de stat. Investițiile în proiectele de infrastructură de apă, se referă, în general, la proiectele de infrastructură pentru furnizarea de servicii de apă, care sunt destul de vizibile, precum și sensibile din punct de vedere social și politic. În plus, acestea au un potențial mai mare de a genera venituri, decât activitățile ce țin de conservarea apei, protecția mediului și alte aspecte ale gestionării resurselor de apă.

Investițiile străine directe reprezintă o altă sursă de capital, de know-how, tehnologie, abilități de management, care stimulează creșterea economică, contribuie la dezvoltarea și modernizarea infrastructurii economice, determină un efect pozitiv de antrenare în economie și creează noi locuri de muncă. Datorită numeroaselor beneficii ale investițiilor străine directe, astfel, e necesară continuarea eforturilor pentru atragerea acestora ca un element esențial în dezvoltarea economică a Republicii Moldova.

În același timp, sectorul apei este expus așa-numitelor riscuri de reglementare pentru investitori, adică riscurile deciziilor arbitrare ale oficialilor și autorităților de reglementare. În plus, proiectele de apă sunt, adesea, supuse riscului valutar, deoarece veniturile lor sunt generate, în principal, în moneda locală, în timp ce datoriile lor față

de creditorii străini și investitorii de capital trebuie să fie deservite în valută străină.

Prin urmare, la elaborarea metodelor economice de gestionare a resurselor de apă, este necesar, în primul rând, să se recunoască faptul că majoritatea proiectelor ce țin de crearea infrastructurii de apă pot fi plătite dintr-una din cele trei surse, modelul "3T"¹:

Aceste surse sunt cele care creează un flux de venituri viitoare, ce pot fi utilizate pentru deservirea și rambursarea surselor comerciale de finanțare – credite și împrumuturi.

Astfel, managementul proiectelor de apă se raportează la identificarea unor astfel de elemente de finanțare durabilă, astfel, încât să se reducă, în cele din urmă, alocarea greșită și eșecul investițiilor.

Schimbările climatice afectează foarte mult resursele de apă și acest factor se ia în considerare, în mod special, la planificarea investițiilor.

Surse ireversibile de investiții

Utilizarea apei este plătită de utilizatorii de apă, taxe și (sau) subvenții (transferuri) din diverse fonduri interne sau externe. Acestea sunt cele trei surse principale de venit, care pot fi utilizate pentru a atrage surse de finanțare răscumpărabile.

Pentru serviciile de apă, veniturile provenite din tarife reprezintă principala sursă de finanțare pentru costurile continue de operare și cumpărare. În structurile bine gestionate, veniturile provenite din tarif și din taxele de utilizare a apei tind să ofere o rentabilitate a investiției. Situația este, oarecum, diferită în sectorul agricol (de exemplu, alimentarea cu apă pentru sistemele de irigații), deoarece în multe țări agricultura generează venituri mici, cu un grad ridicat de subvenții.

¹ În literatura engleză, acest principiu propus de către OECD, a primit denumirea de „3T”: „Tarife, Taxe, Transferuri”

Accesibilitatea apei, din punct de vedere al prețului, constituie o problemă importantă la stabilirea tarifelor la apă. Unele experiențe denotă o majorare de tarife la serviciile de alimentare cu apă și canalizare. Alte state, referindu-se la dreptul omului la apă (ONU), consideră că apa trebuie furnizată gratuit.

Cu toate acestea, punctul de vedere pragmatic îl reprezintă aplicarea taxelor pentru utilizatorii de servicii de apă. Costurile furnizării serviciilor de alimentare cu apă și de salubritate trebuie suportate de utilizatorii de apă, cu condiția că nivelul costurilor să nu depășească indicele de suportabilitate și să ofere acces la serviciu consumatorilor din categoria social-vulnerabilă și cu un nivel de venituri mici.

Impactul negativ al tarifelor asupra consumatorilor săraci și cu venituri mici poate fi atenuat prin utilizarea unor structuri tarifare speciale, inclusiv a tarifelor progresive și sau prin acordarea de subvenții.

Subvențiile (măsurile de sprijin guvernamental) finanțate din impozite pot fi direcționate către anumite obiective sau pentru a sprijini anumite grupuri de consumatori, care au, într-adevăr, nevoie de ajutor. În practica internațională, subvențiile guvernamentale și împrumuturile concesionale sunt, de asemenea, utilizate pe scară largă pentru finanțarea investițiilor de capital.

Transferurile (subvențiile) provin de la diferite organizații economice internaționale, precum și din donații caritabile naționale. Transferurile sunt esențiale pentru finanțarea investițiilor în sectorul apei, în multe țări sărace, în curs de dezvoltare și, iar în multe cazuri, sunt canalizate și prin bugetele naționale. Recent, o serie de companii private s-au alăturat furnizării de servicii de apă, ca parte a responsabilității sociale a întreprinderilor.

Surse recuperabile de investiții

Conform modelului 3T, fiecare țară își consolidează fluxul de venit principal și îl folosește, printre altele, pentru a deservi surse de fonduri rambursabile, care sunt, în principal, împrumuturi, obligațiuni și capitaluri proprii.

Împrumuturile sunt parte indispensabilă din structura financiară a proiectelor mari de investiții. Împrumuturile pot fi:

Împrumuturi pe termen scurt pentru a acoperi nevoile de fond de rulment și în cazul unui deficit de numerar în fluxul de numerar.

Acestea sunt, de obicei, furnizate de băncile locale și comportă un caracter comercial (de exemplu, o rată a dobânzii ridicată).

Împrumuturile bancare pe termen lung (acordate pe mai mulți ani) sunt mai puțin frecvente în sectorul apei și includ, de obicei, garanții și alte tipuri de obligații publice.

Împrumutul de la instituțiile financiare internaționale (IFI) este o opțiune atractivă, deoarece termenele și durata împrumuturilor sunt mai confortabile pentru fluxul de numerar din activele productive de apă, deși implică, de obicei, un risc financiar aferent creditului. Unii finanțatori acordă împrumuturi în monede locale.

Pentru proiectele mici, locale și comunitare, **micro-finanțarea** este o altă sursă importantă de finanțare, în special, pentru schemele cu o perioadă scurtă de rambursare.

Obligațiunile reprezintă valori mobiliare emise de guvernele centrale sau municipale sau de utilități și entități, care oferă o rată a dobânzii fixă pe mai mulți ani și sunt rambursate integral la un moment specificat. Obligațiunile pot fi vândute investitorilor locali sau internaționali sau, uneori, ambelor categorii de investitori.

Capitalul propriu este o formă de finanțare, în care investitorul distribuie riscurile întreprinderii în schimbul unei părți din profit. Capitalul propriu poate fi asigurat atât de parteneri publici, cât și privați.

În vederea mobilizării eficiente a resurselor financiare necesare domeniului alimentării cu apă și sanitației, în practică, se aplică diverse mecanisme și fonduri de finanțare destinate dezvoltării acestui domeniu.

2. FONDURI – INSTRUMENTE DE FINANȚARE

Obiectivul principal al politicii regionale a UE, cunoscută și sub denumirea de politică de coeziune, îl constituie tratarea dezechilibrelor teritoriale, sociale și economice, care există între diferitele regiuni ale UE. Politica regională acoperă toate regiunile și orașele din Uniunea Europeană, favorizând crearea de locuri de muncă, competitivitatea întreprinderilor, creșterea economică, dezvoltarea durabilă și îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

„Fondurile europene” desemnează instrumentele de finanțare nerambursabilă alocate statelor membre ale Uniunii Europene (UE), pentru a reduce decalajele de dezvoltare economică și socială dintre acestea și sunt gestionate în comun de Comisia Europeană și de fiecare stat membru în parte.

Programele finanțate din bugetul UE se încadrează în unul dintre următoarele trei tipuri de moduri de implementare, în funcție de natura finanțării în cauză:

- gestiune directă: fondurile UE sunt gestionate direct de Comisia Europeană
- gestiune partajată: Comisia Europeană și autoritățile naționale gestionează finanțarea în comun
- gestiune indirectă: finanțarea este gestionată de organizații partenere sau de alte autorități din interiorul sau din afara UE

Prin urmare, deși UE oferă finanțare pentru un anumit program sau proiect, aceasta nu este întotdeauna implicată direct în gestionarea curentă².

„Fondurile naționale” reprezintă instrumente de finanțare a unor programe de politici la nivel național, regional și local pe anumite domenii vizate și au ca principal obiectiv dezvoltarea economică și socială.

Printre fondurile naționale, se enumeră:

- Fondul Național pentru Dezvoltare Regională;
- Fonduri ecologice naționale și ecologice locale;
- Fondul Național pentru dezvoltarea agriculturii și a zonelor rurale.

În anul 2021, UE a intrat într-o nouă perioadă de programare multianuală, ținând cont de obiectivele actuale ale FEDR: „Investiții pentru ocuparea forței de muncă și creștere economică” și „Cooperare teritorială europeană”. Concentrarea tematică pentru cele două priorități principale: sprijin pentru inovare, economia digitală și IMM-uri, prin intermediul unei strategii de specializare inteligentă (OP1) și o economie mai ecologică, cu emisii reduse de dioxid de carbon și circulară (OP2).

² https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode_ro

În perioada de programare 2021-2027, Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) se prevede un buget de aproximativ 200,36 miliarde EUR (inclusiv 8 miliarde EUR pentru cooperarea teritorială europeană și 1,93 miliarde EUR sub formă de alocații speciale pentru regiunile ultraperiferice). Regiunile mai puțin dezvoltate urmează să beneficieze de niveluri de cofinanțare de până la 85% din costurile proiectelor. Ratele de cofinanțare pentru regiunile de tranziție și pentru regiunile mai dezvoltate se estimează a fi de până la 60%, respectiv 40%.

Conform Legii nr. 438 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională, prin politică de dezvoltare regională se înțelege activitatea coordonată a autorităților administrației publice centrale și locale, a colectivităților locale și a organizațiilor neguvernamentale, orientată spre planificarea și realizarea unei dezvoltări social-economice teritoriale echilibrate.

În vederea alinierii la normele europene, obiectivele specifice ale dezvoltării regionale în Republica Moldova, conform prevederilor cadrului legal axate pe: a) creșterea competitivității și a ocupării forței de muncă în regiuni; b) sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii și asigurarea condițiilor instituționale și legale pentru implementarea unei guvernante colective la nivel național, regional și local, în cooperare cu sectorul privat și societatea civilă.

În strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”, Obiectivului general 2 – Creșterea accesului oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condiții de locuit are ca prioritate nevoia de a crește accesul oamenilor la surse sigure de apă, energie, sistem de canalizare și infrastructura rutieră.

Dezvoltarea regională, în sectorul de apă, prevede finanțarea prin proiecte prioritare ale autorităților publice la nivel central, regional și local.

Fondul național pentru dezvoltare regională și locală (Fondul Național) reprezintă instrumentul principal privind finanțarea proiectelor și programelor de dezvoltare regională și locală, orientată, în mod prioritar, spre zonele defavorizate din regiunile de dezvoltare.

Fondul Național se află în gestiunea autorității de elaborare a politicii de dezvoltare regională, care efectuează alocarea mijloacelor acestuia, cu aprobarea prealabilă a Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale.

Fondul se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat, ca poziție distinctă pentru politica de dezvoltare regională, precum și din alte surse.

În Fond, pot fi atrase și alte mijloace financiare din sectorul public și din cel privat la nivel local, regional, național și internațional, precum și mijloacele oferite prin programele de asistență ale Uniunii Europene. Modul de formare și utilizare a mijloacelor Fondului național pentru dezvoltare regională se stabilește prin regulamentul aprobat de Guvern și legea anuală bugetară.

Principiile de bază ale utilizării Fondului sunt următoarele:

Eficiența – buna utilizare a resurselor naturale, umane, financiare și a celor de producție pe întreg teritoriul Republicii Moldova;

Echitatea – drepturi egale de acces la valorile economice, sociale și culturale pentru toți cetățenii Republicii Moldova, indiferent de locul lor de trai;

Durabilitatea – caracterul viabil, din punct de vedere tehnic, financiar și instituțional al măsurilor luate, al programelor și proiectelor de dezvoltare regională;

Planificarea – elaborarea și efectuarea, în concordanță cu Strategia națională de dezvoltare și cu Strategia de dezvoltare regională, a măsurilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională, care au obiective bine formulate, priorități și mecanisme clar definite;

Coordonarea – punerea de acord, atât la nivel național, cât și la nivel regional, a măsurilor și obiectivelor pentru susținerea dezvoltării regionale;

Parteneriatul – cooperarea autorităților publice centrale și locale, a sectorului public și privat, a societății civile în activitățile de planificare, de elaborare și de implementare a strategiilor privind susținerea dezvoltării regionale;

Transparența – furnizarea de informații complete, accesibile publicului privind alocarea, distribuirea și utilizarea mijloacelor pentru realizarea strategiilor, programelor și proiectelor de dezvoltare regională.

Finanțarea proiectelor de dezvoltare regională din Fondul Național se realizează în mai multe **etape**, precum:

- CNCDR decide alocarea mijloacelor financiare din FNDR;

- ADR semnează Acordul de parteneriat privind implementarea proiectului cu beneficiarul și partenerii;
- ADR lansează activitățile de implementare a proiectului;
- ADR prezintă rapoarte ministerului de resort și Consiliului de dezvoltare regională privind derularea implementării proiectului.

Corelarea între resursele financiare naționale și suportul financiar primit din partea donatorilor externi va conduce la realizarea obiectivelor de dezvoltare regională, implementarea proiectelor de dezvoltare strategică a sectorului de apă, la eficientizarea serviciilor prestate, asigurând administrarea eficientă a resurselor acvatice.

Fondul Ecologic Național

Cele mai multe țări din Europa Centrală și de Est administrează Fondurile de Mediu (OECD 1999), indiferent de bugetul central, folosind, în mare parte, veniturile provenite din taxele de mediu și de poluare. Ele întrebunțează proceduri în subvenții și împrumuturi pentru diverse tipuri de îmbunătățiri de mediu (inclusiv tratarea apelor reziduale, remedierea corpurilor de apă poluate și protecția bazinului de recepție³).

Formarea și funcționarea Fondului ecologic național și a fondurilor ecologice locale sunt reglementate de Legea privind protecția mediului nr. 1515-XII din 16 iunie 1993, Regulamentul privind fondurile ecologice (Aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 988 din 21 septembrie 1998).

Fondul ecologic național (FEN) este un instrument economic instituit în cadrul bugetului de stat pentru finanțarea activităților de protecție a mediului și de refacere a ecosistemelor.

Fondurile ecologice reprezintă instrumente economice în vederea creării și direcționării resurselor financiare necesare pentru rezolvarea problemelor de mediu și sunt destinate pentru finanțarea măsurilor de protecție a mediului și reconstrucție a ecosistemelor.

Formarea fondului se efectuează din mijloacele fondurilor ecologice, contribuțiile benevole ale persoanelor fizice și juridice și mijloacele cu destinație specială de compensare a daunelor cauzate

³ <https://www.gwp.org/globalassets/global/toolbox/publications/background-papers/12.-water-financing-and-governance-2008-rumanian.pdf>

resurselor piscicole. Tipurile de finanțare din fondurile ecologice presupun:

- subsidii nerambursabile sau dotații (granturi);
- împrumuturi preferențiale fără dobândă sau cu dobândă bonificată;
- garanții pentru împrumut;
- subvenții pentru plata dobânzilor la creditele acordate organizațiilor ce au contractat credite bancare pentru proiecte de protecție a mediului.

Mijlocele fondurilor ecologice sunt destinate pentru finanțarea exclusivă a proiectelor în domeniul mediului, care au trecut etapele stabilite de selectare și evaluare în bază de concurs.

Direcțiile prioritare de finanțare din fondurile ecologice le constituie:

- activitățile de implementare a planurilor și programelor naționale de acțiuni în domeniul protecției mediului;
- măsurile pentru îndeplinirea obligațiilor internaționale asumate de Republica Moldova prin semnarea acordurilor și convențiilor internaționale;
- lucrările pentru micșorarea emisiilor în atmosferă, a deversărilor în obiectivele acvatice și a volumului deșeurilor.

În aceste scopuri, se alocă cel puțin 70% din resursele acumulate în fondurile ecologice. Totodată, se creează fondul de rezervă, în mărime de până la 10% din volumul anual al mijloacelor Fondului ecologic național și fondurilor ecologice locale, în vederea acumulării mijloacelor pentru cazuri excepționale sau pentru cheltuieli operative.

Fondul Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural

Subvenționarea investițiilor ce țin de obiectivele și măsurile de sprijin, incluse în Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală 2021-2030, este aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 409 din 4 iunie 2014. Alocațiile bugetare anuale, prevăzute până în anul 2021, sunt destinate să acopere următoarele priorități stabilite în Strategia națională pentru agricultură și dezvoltare rurală. Alocarea fondurilor din FNDAMR este efectuată de **Agencia de Intervenție și Plăți pentru Agricultură**.

3. INSTRUMENTE FINANCIARE INOVATOARE

Comisia Europeană a adoptat o serie de propuneri menite să adapteze politicile UE în domeniul climei, energiei, transporturilor și fiscalității, pentru a reduce cu cel puțin 55%, până în 2030, emisiile nete de gaze cu efect de seră, față de nivelurile din 1990.

Țările UE trebuie să aloce cel puțin 37% din finanțarea pe care o primesc în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență în valoare de 672,5 miliarde EUR, pentru investiții și reforme care sprijină obiectivele climatice și întreprind o serie de măsuri pentru stimularea și susținerea investițiilor private, necesare creșterii ecologice.

Statul are multiple metode directe de a influența fluxurile de investiții cu scopul reorientării lor în economia verde: subvenții de stat, impact indirect asupra investitorilor prin intermediul agențiilor de stat specializate și al instituțiilor de dezvoltare, finanțare concesiională, alte metode indirecte de influență – prin sistemul fiscal și instituțiile pieței financiare, reglementarea prețurilor pe piața energiei.

Conceptul de „dezvoltare economică verde”⁴ marchează trecerea de la modelul de dezvoltare economică de consum, care tratează protecția mediului drept o povară economică, spre un model care folosește protecția mediului ca una dintre forțele motrice de creștere a economiei.

Promovarea economiei „verzi”, în sectoarele economiei naționale, a fost inclusă ca acțiune prioritară și în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030”.

În anul 2019, Guvernul Republicii Moldova a reiterat angajamentele și importanța sporirii procesului de decuplare a creșterii economice de degradarea mediului prin integrarea măsurilor economiei „verzi” în procesele de producere ale diverselor ramuri ale economiei naționale, prin asocierea la proiectul regional al UE pentru țările Parteneriatului Estic–Uniunea Europeană pentru Mediu/„EU4Environment” și prin reflectarea măsurilor de mediu în principalele documente de politici ale Guvernului.

Noile instrumente economice și fiscale de mediu presupun: plăți, taxe ecologice, subsidii, subvenții, asigurare ecologică, garanții

⁴ https://www.environment.md/ro/economia_verde_si_schimbari_climatice

financiare, responsabilitate a producătorului, plăți pentru servicii ecosistemice etc., dezvoltate și aplicate.

Piața obligațiunilor verzi a apărut în perioada 2007-2008⁵, când băncile multilateral dezvoltate au emis primele obligațiuni cu angajamentul de a finanța exclusiv proiecte „ecologice”.

Obligațiunile sunt investiții de tip credit, în care un investitor împrumută bani unui emitent pentru un termen limitat. Emitenții sunt, de obicei, companii private, municipalități, state sau guverne, care colectează capital pentru a finanța proiecte și activități.

Titularii de obligațiuni au, în general, dreptul la plăți de dobândă (sau „de cupoane”) și plata sumei de bază (suma investită inițial) la scadență (adică, la expirarea termenului împrumutului).

Cupoanele reprezintă plata efectuată regulat de către emitent, de obicei, trimestrial, semestrial sau anual, a ratei dobânzii pentru o obligațiune, și încasată de titularii de obligațiuni pe parcursul vieții obligațiunii. Suma cuponului depinde, în general, de calitatea împrumutatului, de perioada pentru care se împrumută banii, de monedă și de lichiditatea obligațiunilor.

Obligațiunile verzi contribuie la mobilizarea investițiilor ecologice oferind investitorilor o decizie informată și explicită privind investirea în proiecte ecologice.

Tipurile de obligațiuni verzi	Descrierea
Obligațiune standard de „utilizare ecologică” a veniturilor	O datorie standard cu recurs la emitent și ale cărei obligații sunt aliniate la orientările privind obligațiunile verzi.
Green Revenue Bond	O obligație de creanță fără a recurge la emitent, aliniată la GBP, în care expunerea la credit a obligațiunii este la fluxurile de numerar angajate de plățile viitoare ale taxelor, impozitelor, vânzărilor.

⁵ https://www.euki.de/wp-content/uploads/2020/03/20200219-EUKI-Financial-Guidance_final_RO.pdf

**Obligațiune
de proiect verde**

O obligațiune de proiect pentru unul sau mai multe proiecte ecologice pentru care investitorul are expunere directă la riscul de proiecte cu sau fără recurs potențial la emitent și care este aliniat la liniile directoare GBP.

**Obligațiuni verzi
securizate**

O obligațiune care este garantată de unul sau mai multe proiecte verzi specifice, incluzând, dar fără a se limita la obligațiuni structurate și securizate, adică datorii care sunt emise cu garanția altor emisiuni de datorii și care sunt alinate la GBP. Prima sursă de rambursare constă, în general, în fluxurile de numerar din active.

**Obligațiunile verzi
corporative**

Adică, obligațiunile corporative ale căror venituri sunt destinate finanțării proiectelor favorabile climatului – devin din ce în ce mai populare.

Banca germană de dezvoltare KfW apreciază obligațiunile verzi ca fiind o oportunitate pentru autoritățile publice de a finanța proiecte de infrastructură locală.

Proiectele finanțate prin obligațiuni verzi se referă, în principal, la energie regenerabilă, eficiență energetică, transport cu emisii reduse de carbon, și management durabil al apei, al deșeurilor și al poluării. Obligațiunile verzi oferă o alternativă la împrumuturile bancare și la finanțarea capitalurilor proprii și pot permite finanțarea pe termen lung pentru proiectele de anvergură.

ÎNTREBĂRI DE RECAPITULARE

1. Definiți instrumentele financiare aplicate în sectorul de apă în Republica Moldova?
2. Identificați principalele surse de finanțare a măsurilor de management al resurselor acvatice.
3. Identificați fondurile, ale căror resurse sunt alocate pentru finanțarea dezvoltării sectorului de apă.
4. Enumerați sursele de formare a Fondului Național de Dezvoltare Regională.

5. Redați esența alocării surselor din Fondul Ecologic Național.
6. Care sunt principiile fondurilor naționale?
7. Ce politici promovează statul în vedere alocării surselor de finanțare pentru proiectele de alimentare cu apă și canalizare?
8. Caracterizați sistemul acvatic al Republicii Moldova.
9. Ce reprezintă proiectele de investiții și care este contribuția lor la dezvoltarea sectorului de apă?
10. Care este rolul UE în finanțarea proiectelor de investiții în infrastructura de apă și de mediu?

BIBLIOGRAFIE:

1. Hotărârea Guvernului nr. 199 din 20-03-2014 cu privire la aprobarea Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014 – 2030).
2. ANDROS D., MALAI I., MURAVSCHI A., DUMITRAȘCO A., Noul Concept (Paradigma) al Dezvoltării Regionale în Republica Moldova, 2020// http://adrgagauzia.md/public/files/Noul_concept_paradigm_a_dezvoltrii_regionale_in_Republica_Moldova_1.pdf.
3. https://utm.md/meridian/2010/MI_3_2010/8_Articol_Mazilu_G.pdf
4. Использование экономических инструментов управления водными ресурсами, водными объектами и водной инфраструктурой в Молдове, Учебные материалы – проект для апробации, mai, 2020/ https://www.euwipluseast.eu/images/2021/02/PDF/MD_EUWI_Training_materials_EIs_for_IWRM_RU.pdf
5. <https://www.finanzamania.com/2020/11/13/investitii-si-finante-verzi-iii/>
6. https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode_ro
7. https://www.environment.md/ro/economia_verde_si_schimbar_i_climatic
8. <https://www.gwp.org/globalassets/global/toolbox/publications/background-papers/12.-water-financing-and-governance-2008-rumanian.pdf>
9. https://www.euki.de/wp-content/uploads/2020/03/20200219-EUKI-Financial-Guidance_final_RO.pdf